

Kan vi lære noget af det første CISU støttede projekt på Mitraniketana?

Projektet "Ecocampus" på Mitraniketana i Sydindien er netop afsluttet. Det har fået både gode råd og roser i den afsluttende evaluering, og det er lykkedes at skabe såvel stort engagement og øget bevidsthed som konkrete demonstrationsanlæg. Projektet har haft fokus på bæredygtig vandforsyning, bedre udnyttelse af landbrugsjorden og udbredelse af biogas. Projektet har skabt umiddelbare forbedringer i dagligdagen på Mitraniketana, har indgået i undervisningen af en masse skoleelever og har været med til at vise nye veje for den lokale befolkning. CISU, der har støttet projektet med knap en halv million kroner, har netop givet tilsagn om støtte til et nyt projekt "Ecocommunity". Det nye projekt bygger videre på det grundlag der er skabt, samtidig er målgruppen udvidet og der er nye fokusområder inden for energi og klima.

Idéen til Ecocampus projektet opstod, da vi, Lisbet og Jette, besøgte Mitraniketana i januar 2009. Vi skulle evaluere støtten til Mitraniketana fra en privat fond, Ainyahita Fonden. Som led i evalueringen lå det i kortene, at vi skulle beskrive muligheder for at sikre en bæredygtig udvikling og økonomi på stedet fremadrettet.

Under vores besøg fik vi set mange hjørner af det store campusområde, og vi fik talt med mange forskellige aktører. I forlængelse af besøget udviklede vi flere idéer, hvoraf Eco-campus projektet var den mest omfattende, og den som både ledelsen på Mitraniketana og vi syntes der var mest perspektiv i. Eco-campus handler om at etablere demonstrationsanlæg for miljøvenlige teknologier og praksis på hele campus området, at udvikle miljøbevidstheden og at skabe indtægtsgivende aktiviteter i forlængelse af dette.

Da vi selv både arbejder med miljø og undervisning var det oplagt, at det var en idé som Eco-campus, der opstod, da vi besøgte Mitraniketana. Da det samtidig bygger videre på idéer, som har været en del af Mitraniketana altid, var der naturligt en fælles interesse for at gå videre med idéerne. Det blev så starten på et projekt, som Civilsamfundspuljen i CISU valgte at støtte.

Mitraniketana: Et udviklings- og undervisningscenter med grønne rødder

Mitraniketana blev etableret i 1956 ud fra en vision om at give underprivilegerede grupper fra stammebefolkningen og folk med lavkastebaggrund mulighed for ny læring og nye færdigheder og derigennem skabe et bedre liv. Kvinder var også en særligt prioriteret gruppe. Skolen blev etableret på et tørt og ufrugtbart område og de første år gik der meget tid med at plante træer og gøre stedet grønt og produktivt, også for at sikre lokal forsyning med fødevarer og byggematerialer. På den måde ligger Eco-campus projektet fint i forlængelse af stedets traditioner.

Mitraniketana, der betyder "et hjem for venner", omfatter bl.a. en børnehave, en kostskole for børn op til 9. klasse, en højskole for unge, hvor de også får mulighed for at lære et fag som f.eks. landbrug, IT eller et håndværk. Der er også en række aktiviteter, kurser og selvhjælpsgrupper for voksne, og et lille udviklingscenter for lokal teknologi og et større landbrugsudviklingscenter, samt et pakkeri, der beskæftiger 300 kvinder. Mitraniketana organiserer også ca. 50 kvindegrupper og lokale grupper af småbønder. Pædagogikken på stedet er inspireret af Gandhi, men også af Grundtvig og den danske højskolebevægelse, og der har løbende været samarbejde med danske højskoler.

Se også www.mitraniketana.org og www.mitraniketans-venner.dk

Tiden har været med til at modne projektet

Da vi havde set og hørt om en del udviklingsprojekter, der var strandet af forskellige årsager, var vi meget opsatte på at det skulle være et projekt, som ledelsen på Mitraniketana tog fuldt ejerskab til og som ville kunne hænge sammen også i den mere langsigtede drift. Det betød, at vi efter at have sendt vores færdige rapport med projektidéer til Mitraniketana holdt lav profil et stykke tid. Samtidig holdt vi kontakten og opfordrede Mitraniketans ledelse til at reformulere projektet indenfor CISU's rammer. Det betød at det var folk på Mitraniketana, der formulerede det meste af den endelige ansøgning til CISU ud fra deres lokalkendskab, mens vi i samarbejde med flere andre fra støtteforeningen Mitraniketans Venner i Danmark, hjalp til med at præcisere nogle detaljer og sikre opfyldelse af specifikke ansøgningskrav.

Det lykkedes at engagere en ung mand, Sabith Pillay, der var lærer på højskolen og som senere blev projektleder på Ecocampus Projektet, i at udforme ansøgningen. Ledelsen på Mitraniketana havde set hans potentiale, og det blev afgørende for projektet, at have ham som en engageret og kompetent projektleder. Han var i Danmark til et højskoleprojekt i 2009 hvor vi havde nogle gode dage sammen. Det var en stor fordel at den personlige kontakt blev styrket allerede i projektets udviklingsfase.

På den måde gik der næsten to år fra projektidéen blev født til ansøgningen til CISU blev sendt, og det var på mange måder med til at kvalificere projektet og samarbejdsrelationen.

Indisk systematik og grundighed

I april 2012 startede Eco-campus projektet op. Der blev som det første lavet en fysisk kortlægning af hele campusområdet med højdekurver og angivelse af bl.a. store træer, bygninger, hegn, dræn og vandinstallationer. På baggrund af dette blev der lavet en plan for aktiviteterne.

En række lokale eksperter blev konsulteret om opsamling af regnvand, genbrug af spildevand, minimering af vandtab og om landbrug, plantekendskab og biogas. Samarbejdet med dygtige og engagerede eksperter var vigtigt både i planlægningen af de fysiske tiltag og for undervisning på workshops og seminarer, og til daglig.

Workshop hvor landsbykvinder trænes i træplantning. En dam hvor regnvandet ledes hen for at øge nedsivningen og undgå oversvømmelser

Alle hjørner er plantet til og hele vandinfrastrukturen er renoveret og udbygget

Ved hjælp af jordvolde og grøfter, terrasser og beplantning er campusområdet nu forvandlet til en demonstrationsmodel for optimal udnyttelse af regnvand og opdyrkede arealer. Grundvandsspejlet er blevet hævet ved at øge nedsivningen, så der nu er mere vand i brønde og damme. Disse er også blevet renoveret og udbygget, og analyser viser at vandet nu har drikkevandskvalitet.

Området er således blevet bedre sikret mod monsterregn, som desværre ses oftere nu pga. klimaforandringer. På først fem og siden fire tage ekstra er der etableret opsamling af regnvand, der bruges til drikkevand. Næsten alle ledige arealer er nu plantet til med frugttræer, foderplanter,

kokos og banan, yams og tapioka, og mange slags grønsager. Alt er dyrket økologisk og med inspiration fra permakultur. Der er blandt andet plantet forskellige afgrøder der kan støtte og supplere hinanden, og der er etableret jorddække rundt om de fleste træer.

Et simpelt biologisk filter renser spildevandet inden det anvendes til vanding af træer. Spildevand fra pakkeriet bruges til vanding af 60 nyplantede kokospalmer vha. simpel drypvanding. Vandet fra dammen bruges til toiletter og vask, samt til vanding. Der er desuden etableret et ugentligt marked til salg af høsten af de økologiske grønsager.

Et low cost bio-filtreringsanlæg er under konstruktion nær 'girls hostel'. Formålet er især demonstration. Nye tanke til opsamling af regnvand er etableret ved alle større tagflader.

Den menneskelige læring og engagement er højt på dagsordenen

Alle de gode tekniske og praktiske anlæg har en særlig værdi, fordi de kan inspirere elever, ansatte, lokalbefolkning og besøgende, og danne grundlag for undervisning og kapacitetsopbygning. En meget vigtig del af Eco-campus projektet er den læring og bevidstgørelse, der er sket og fortsat vil foregå via workshops, seminarer og rundvisninger og ved at arbejdet indgår i undervisningen. Der har været mange ting i gang:

- Både 6.-7. klasse og de unge fra højskolen har ugentligt én time teori og derefter tre timers praktisk arbejde, hvor de lærer om planter, vand, energi, klima, biodiversitet og bæredygtig udvikling, osv. og samtidig bidrager til at vedligeholde anlæg og arealer.
- Der har været holdt workshop for medarbejdere og familie fra alle dele af Mitraniketan. Jf. evalueringen har dette bidraget til at sikre engagementet i aktiviteterne.
- Introduktionskurser for landmænd/kvinder i permakultur, og for kvinder i konservering af fødevarer og sundhed mv.
- Workshop for NGO'er, med invitation af lokale myndigheder som led i fortalervirksomhed.
- Studieture for at se på bl.a. biogas, regnvandsopsamling, "Soil Museum", Botanisk have.
- Tre projektmedarbejdere har fået træning i etablering og drift af regnvandsanlæg.
- 12 personer er blevet trænet i at reovere og vedligeholde biogasanlæg – og 4 anlæg er blevet reoveret som led i træningen.
- Der er opsat info-tavler nær alle vigtige anlæg.
- Styregruppen mødtes 5 gange i projektperioden, flere gange med dansk deltagelse.

Der er lavet håndbøger på malayalam, som uddeles til besøgende, og til NGO'er m.fl. om:

1. Beskyttelse og bevaring af vandressourcer og miljø
2. Sikring af rent drikkevand og håndtering af spildevand
3. Opsamling af regnvand fra tagflader
4. Biogasanlæg
5. Håndtering af vand og jord på skrånende arealer
6. Introduktion til Permakultur – specielt til low input metoder på arealer med lav frugtbarhed

Der er desuden en håndbog om Eco-campus under udarbejdelse. Den vil blive målrettet besøgende, lærere og studerende fra andre undervisningsinstitutioner, NGO'er, ledere af lokale kvindegrupper og ledere fra andre skoler i regionen.

Elever fra højskolen i gang med høst af tapioka - og studerende på besøg og på rundvisning for at se projektet

Problemer undervejs – men ikke mere end vi kunne løse - sammen

Alt er selvfølgelig ikke foregået uden modstand og problemer. F.eks. var nogle af de lokale bønder bekymrede for om der kom vand nok til deres arealer, når Mitraniketan lavede volde og grøfter for at opsamle regnvand. I en periode ødelagde de derfor de jordvolde Mitraniketan netop havde lavet. Denne problemstilling var en af årsagerne til, at Troels Brandt, der er leder af Ringsted Produktionshøjskole og tidligere har besøgt Mitraniketan som frivillig, besøgte projektet som korttidsrådgiver. Han var med til at analysere ledelsen og foreslog bl.a. at de arbejdede med forandringssagenter og bevidste processer til at sikre opbakning til Eco-campus projektet.

Det forhold at Troels og flere andre kom ind i projektet undervejs i den danske projektgruppe var samtidig med til at løse en problemstilling her. Det har nemlig været en udfordring at finde kræfter fra dansk side til et flerårigt frivilligt engagement, og nye folk var med til at holde energien oppe. Værdien af at være flere der kan støtte hinanden i den danske organisation må ikke undervurderes.

Hvordan gik 'Nord-Syd' samarbejdet?

Reghu Rama Das, der er daglig leder af Mitraniketan, konkluderer at Eco-campus projektet har været en succes, bl.a. fordi det har genoplivet mange af de tiltag og intentioner Viswanathan (grundlægger af Mitraniketan og leder ind til 2014) havde i de tidlige år (1960-70'erne).

”Samarbejdet med Mitraniketans Venner har været frugtbar. De danske frivillige har haft gode idéer og stort engagement, og gennem dialog har vi fundet mange gode løsninger sammen.” siger Reghu Rama Das. Om de danske bidrag til projektet siger han:

”Vi oplever forandringsagenterne som en succes; de er meget involverede og bevidste om de miljømæssige problemstillinger. Vi oplever, at de har ændret deres holdning til at ressourcerne er knappe og skal anvendes på en bæredygtig måde. Udfordringen nu er at motivere dem til at blive ved med at involvere sig i handlingsorienterede programmer, så de fortsætter med at være aktive.

Vi har også lært nogle nye begreber og metoder, og vi arbejder nu på at adoptere disse. Det handler f.eks. om permakultur, som er en af de bedste metoder til at genoplive landbrugsdriften hos dem, der kun har et lille stykke jord og dem der har opgivet landbruget, fordi arbejdskraften blev for dyr. Vi holdt den første workshop om permakultur d. 20. december 2014. Her deltog både landmænd og forskere, og vi fik hjælp fra en af de lokale forskere, der praktiserer permakultur i Kerala.”

Fra dansk siden har vi oplevet det som en stor fordel at samarbejde med en veletableret organisation som Mitraniketan, der har erfaring med projekter og internationale samarbejdsparter og som samtidig har hjertet på rette sted. De har en masse rutiner på plads og har et stort netværk til målgruppen, f.eks. kvindegrupper og til samarbejdsparter, både eksperter og NGO'er. Det betyder at de kan sætte mange nye ting i gang og forankre det også på den lange bane.

En vigtig pointe er at der har været tilknyttet en ret fantastisk lokal ekspert i beskyttelse af jord og vand. Han har ikke bare været med til at rådgive projektet overordnet. Han har også gået sammen med børnene om lørdagen og vist dem, hvordan de skulle gøre tingene. Vi havde sat penge af til at sende en dansk vandekspert derved - hvilket muligvis ville have kunnet give noget på et helt overordnet plan. Men den direkte interaktion med børn og voksne har været helt central for at få projektet til at køre.

Vi skal heller ikke glemme at effekterne af globale miljøproblemer er mere aktuelle end nogen sinde, og at de på Mitraniketan mærker dem på egen krop. At de gennem projektet får strategier til ændring af følgerne af miljøproblemerne og at de oven i købet hurtigt ser resultater af deres aktiviteter, er også en del af succesen.

”Vi har ikke haft problemer med vandmangel de sidste to år. Før da måtte vi i en årrække lukke skolen før tid inden sommerferien pga. vandmangel.”

Sethu Viswanathan
Director, Mitraniketan

Ekstern evaluering bekræfter det globale perspektiv på det lokale engagement

På mange måder har vi altså oplevet Eco-campus projektet som en succes, og den afsluttende evaluering, der er foretaget af Centre for Environment and Development i Trivandrum, bekræfter dette. Evalueringen lægger ud med at beskrive Eco-campus som en bevægelse, der er i fremvækst mange steder i verden og som har potentiale til at skabe

- Stabil vandforsyning
- Bæredygtig produktion af frugt, husdyr og landbrugsprodukter
- Energi og byggematerialer samt skygge fra træer
- Biodiversitet og materialer til byggeri og infrastruktur
- Sundhed og gode læringsmiljøer
- Demonstrationsmodeller for miljøbevidsthed
- Lokalt engagement og inspiration til besøgende

Evalueringen anerkender Eco-campus projektet som en god model for et miljøvenligt campus med lokalt engagement og et showroom for besøgende. De fremhæver bl.a. at den grundige kortlægning var en god forberedelse til at planlægge projektet, og at deltagelse af lokalsamfundet har været nøglen til projektets succes! De påpeger også nogle svagheder bl.a. at baseline data var mangelfulde: hvor meget vand blev der brugt før projektet startede? og de mener at ved kortlægningen vil det være en fordel at involvere de lokale mere, så man får lokal viden og opbakning på banen.

Evalueringen påpeger en række konkrete forslag såsom at bruge flere lokale sorter, da mange af de valgte planter er hybrider med høje udbytter. Hvis man vælger gode lokale sorter og planter med større afstand kan man i højere grad bidrage til biodiversitet og opbygning af grundvand.

Forhåbentlig kan idéer fra Eco-campus spredes og udvikles – og måske kan det konkrete eksempel inspirere andre. Men en ting er de store globale spørgsmål, en anden ting er den lokale økonomi, som jo er ret så væsentlig for at kunne fortsætte indsatsen. Vi spurgte Reghu om projektet også har været med til at gøre økonomien mere bæredygtig. Vi lader Reghu Rama Das få det sidste ord:

”Selvom der ikke har været et særligt fokus på det, så er antallet af besøgende steget og for de interesserede frivillige og besøgende har Eco-campus været en øjenåbner. Indtægter via besøgende er steget lidt, det skyldes flere årsager end Eco-campus, men dette har også bidraget. Det økologiske marked hver fredag er derimod et resultat, som har øget indtægterne og som er med til at sikre, at der også fremover kan være to personer ansat i demonstrationshaverne.”

Økologisk grønsagsmarked på Mitraniketana hver fredag. Workshops for NGO'er, der har været med til at sprede inspiration og viden.